

Nunc vero, habita ratione incredulitatis vel indifferentiæ in hoc sæculo fere universalis, tale remedium nullius foret utilitatis; risum potius quam horrorem in plerisque hominibus excitaret, et in detrimentum religionis vergeret.

Interdictum *ab homine* ab eo solo auferri potest qui illud tulit, vel ab ejus successore, aut superiore aut delegato: hoc patet ex supradictis in capite IV. Nullum agnosceimus interdictum a jure ipso facto latum, saltem reservatum.

De cessatione a divinis.

Cessatio a divinis est prohibitio facta clericis divina officia in aliquo loco celebrandi, sacramenta administrandi et sepulturam ecclesiasticam faciendi. Alia est *a jure*, quæ ipso facto existit quando ecclesia polluitur ve execratur; et alia est *ab homine*, quæ a superiore jurisdictionem in foro externo habente, in signum mœroris, vel ad reparationem gravis injuriæ Deo illatæ, per sententiam particularem alicui loco imponitur, et tunc omnes qui sunt in eo loco afficit. Non tamen est censura proprie dicta; non enim adhibetur ad corrigendos delinquentes, nec unquam personas immediate afficit, sed tantum ratione locorum eas attingit.

Quamvis cessatio a divinis magnam habeat similitudinem cum interdicto, ab illo tamen in pluribus punctis discrepat; 1º enim interdictum potest esse personale, non cessatio a divinis; 2º interdictum est censura: unde qui illud violat fit irregularis; licet autem transgressor cessationis a divinis graviter peccet, nullam incurrit pœnam canonicam; 3º durante interdicto generali, divina celebrare licet officia, januis clausis et submissa voce, ac solemniter in quibusdam festis; hæc vero in cessatione a divinis non permittuntur, etc.

FINIS TRACTATUS DE CENSURIS.

DE IRREGULARITATIBUS.

Irregularitas, juxta vim nominis, idem sonat ac *extra* vel *contra regulam*. Multam habet affinitatem cum censuris, et tamen non est censura, quia non fuit instituta nec infligitur ad corrigendos mores, sed propter ministerii sacri honorem. Definitur: *Impedimentum canonicum prohibens ne quis clero adscribatur, vel ad ordinem superiorem ascendat, vel functiones ordinis suscepti exerceat.*

Dicitur 1º *impedimentum*, id est, moralis inhabilitas ex aliqua indecentia proveniens, quæ delictum non semper supponit, et in hoc a censura distinguitur. Hinc ignorantia etiam invincibilis solius irregularitatis ab ea non excusat, quia inhabilitatem non tollit.

Dicitur 2º *canonicum*; quia illud impedimentum solo jure ecclesiastico fuit introductum: unde infertur nullam admittendam esse irregularitatem nisi in jure sit expressa, ut in Sexto, l. 5, tit. 11, cap. 18, supponitur. Nomine juris autem non intelligitur tantum corpus juris canonici, sed etiam bullæ summorum Pontificum et concilia generalia.

Dicitur 3º *prohibens ne aliquis, etc.*; directe prohibet susceptionem ordinum etiam tonsuræ, ut communiter docent auctores, ac proinde ascensum ad ordinem superiorem, et indirecte ordinum susceptorum exercitium. Non prohibet vero exercitium jurisdictionis: unde irregularis valide ac licite ferret censuras, diœcesim administraret, sacerdotes approbaret, etc.; sed illicite, quamvis valide, sacramentaliter absolveret, benedictiones episcopales aut sacerdotales impertiret, etc., quia hæc ad ordines pertinent. Ea omnia ipsi licent quæ laico competunt,

ut funciones minorum ordinum exercere, in ecclesia cantare, sacramenta, præter ordinem, suscipere, etc.

Irregularitas dividitur 1° in totalem et partialem: totalis ea est quæ omnis ordinis susceptionem, et suscepti exercitium prohibet; ut homicidium, bigamia, etc. Partialis illa est quæ vel ascensum ad ordinem superiorem, vel exercitium alicujus ordinis, aut quarundam tantum ejus functionum prohibet, v. g.: sacerdos cæcitate percussus, missam celebrare non potest, sed ad concionandum, ad confessiones audiendas non ideo est inhabilis; diaconus qui sinistrum amittit oculum ad sacerdotium fit inhabilis, ut *infra ostensuri sumus*, verum in suo ordine ministrare potest.

Dividitur 2° in irregularitatem ex delicto, quæ semper supponit peccatum mortale, per se externum et in sua specie consummatum, quia gravis pœna gravem supponit culpam, et in pœnis stricta adhibenda est interpretatio, juxta regulam: *Odia restringi convenit*; et in irregularitatem ex defectu, quæ absque ulla culpa contrahi potest, ut *ex dicendis patebit*.

His prænotatis, dicemus 1° de irregularitate ex delicto, 2° de irregularitate ex defectu, et 3° de irregularitatis cessatione.

CAPUT PRIMUM.

DE IRREGULARITATE EX DELICTO.

Septem numerantur delicta ex quibus oritur irregularitas, videlicet: 1° homicidium; 2° mutilatio sui vel alterius; 3° illegitima ordinum susceptio; 4° indebita ordinum usurpatio; 5° indigna ordinum administratio contra censuram; 6° Baptismi iteratio; 7° hæresis.

Homicidium.

Triplex distinguitur homicidium, justum, injustum et casuale. Homicidium justum irregularitatem ex delicto

inducere non potest, cum non sit peccatum; homicidium casuale, id est, præter intentionem accidens, si non fuerit voluntarium in causa, ab omni peccato excusatur, ac proinde irregularitatem ex delicto producere nequit. Restat igitur homicidium injustum, voluntarium in se vel in causa.

Homicidium injustum, voluntarium in se vel in causa, ita ut sit peccatum mortale, publicum vel occultum, physice aut moraliter volitum, irregularitatem inducit. Id constat ex decreto, parte 1, dist. 50, can. 4 et seq., ex Decretal. l. 5, toto titulo 12, de Homicidio, ex aliis juris canonici capitibus, et ex concil. Trid. sess. 14, cap. 7 de Reform. Cum illi textus loquantur de homicidio culpabili etiam in causa, ut expresse habetur in Decretal. l. 5, tit. 12, cap. 10 et 11, sequitur omnes qui ad injustam occisionem hominis efficaciter concurrerunt, sive physice, sive moraliter, irregulares fieri, nisi aliqua ratione a mortali peccato excusari possint.

Hinc 1° si homicidia, inflicto vulnere, facti pœniteat ante mortem vulnerati, secuta morte, nihilominus est irregularis, quia per gravem culpam efficaciter ad mortem cooperatus est; contra vero, qui alterum graviter vulneravit illum occidere volens, non est irregularis, si mors de facto non secuta fuerit, vel ex alia causa provenierit.

Hinc 2° qui homicidium mandavit, et mandatum revocare voluit sed non potuit, homicidii inde secuti fit reus ac proinde irregularis; secus si revocationem mandati sufficienter manifestasset. Si vero consilio vel suasionibus aliquem ad alterum occidendum determinasset, homicidio patrato irregularis esset, etsi illud postea impedire voluisset, quia illius causa efficax vere fuisset.

Hinc 3° omnes qui ad homicidium se excitant, quamvis unus tantum mortem inferat, omnes qui in bello injusto præliantur, etsi unus occidatur, omnes qui pecuniam vel arma ad homicidium vel ab bellum injustum subministrant, omnes qui innocentem accusant aut judicant ad mortem, vel in causa ejus injuste testificantur, omnes qui occisorem sua præsentia, suis verbis aliove

modo ad occidendum determinant, vel jam determinatum positive commovent, fiunt irregulares, ut communiter docent theologi et S. Ligorius, l. 7, n. 374. Qui vero homicidium nomine suo patratum approbant, mortaliter peccant, ut patet, sed irregularitatem non incurrunt, quia in homicidium reipsa non influxerunt et rati habitio nulli exhibetur in jure ut irregularitatem inducens.

Hinc 4° qui homicidium impedire potest, et illud impedire non vult, si ad id teneatur solum ex charitate, non fit irregularis: ita omnes; si ex justitia, scinduntur theologi: multi negant eum irregularitatem incurrere, quia in homicidium vere non influit; alii vero, inter quos Navarrus, Suarez, Bonacina, Tournely, etc., affirmant, dicentes eum vere esse homicidam; etenim damnum in eo casu injuste illatum imputatur ei qui cum ex justitia illud impedire posset et deberet, non impedit: ergo similiter, etc. S. Ligorius æstimat priorem sententiam esse probabilem, et posteriorem communiorem ac probabilem.

Hinc 5° qui prævidet aut prævidere potest et debet mortem alterius ex actione sua licita vel illicita secuturam esse, et hoc periculum culpabiliter præcavere negligit, irregularitatem contrahit, quia homicidium ei imputatur; secus, si nulla aut venialis tantum sit culpa. Sic expresse habetur in Decretal. l. 5, tit. 12, cap. 7 et seq.

Hinc 6° qui abortum fetus animati directe vel indirecte cum gravi culpa procurat, fit irregularis. Decretal. l. 5, tit. 12, cap. 20.

Hinc 7° qui cum moderamine inculpatæ tutelæ injustum sui vel alterius occidit invasorem, irregularitatem non incurrit, quia non peccat; si vero periculum mortis aliter vitare posset, aut pro solis temporalibus aggressorem occideret, mortaliter peccaret, homicida ac proinde irregularis esset. Decretal. l. 5, tit. 12, cap. 2.

Mutilatio.

Qui sibi vel alteri aliquod amputat membrum per culpam gravem fit irregularis, ut statuitur in Decreto, par-

te 1, dist. 55, can. 5 et 6; in Sexto, l. 3, tit. 4, cap. 8; et supponitur in Clementin. l. 3, tit. 5, cap. unico.

Diximus 1° sibi vel alteri, quia in jure mutilatio sui ipsius strictius quam mutilatio alterius prohibetur et irregularitatem producit, Decreti 1^a parte, dist. 33, can. 2, et dist. 36, can. 1.

Diximus 2° aliquod amputat membrum, quia per mutilationem simpliciter dictam intelligitur membri abscissio, et nomine membri illa pars hominis quæ habet officium per se distinctum, ut manus, pes, auris, etc. Qui ergo aliquam hujusmodi partem sibi vel alteri, per culpam gravem, abscinderet, sive physice instrumentum adhibendo, sive moraliter, abscissionem fieri jubendo, consulendo, etc., irregularitatem ex delicto incurreret. Secus, saltem probabilius, si tantummodo partem membri auferret, v. g., extremitatem digiti, cartilaginem auris, vel etiam, juxta multos, nasi, quia illæ cartilagine sunt quidem ornamenta odoratus et auditus, sed non proprie organa. Item qui hominem excæcavit, eum visu privando, sed oculum non extrahendo, qui membrum debilitavit, sed non abscidit, non est irregularis, quia proprie dicta non existit mutilatio.

Qui tamen digitum sibi truncavit, vel, absque justa ac licita causa, seipsum eviravit aut evirari fecit, irregularis declaratur in jure, Decreti parte 1, dist. 55, can. 4, 5, 6, etc. Qui vero natus est eunuchus, vel talis factus est ex morbo, ex accidenti, ex operatione necessaria, nullo modo irregularis est, ut omnes fatentur, et in jure ibid., can. 7, habetur.

Illegitima ordinum susceptio.

Ordines illegitime suscipit, 1° qui non examinatus, vel non admissus, inter ordinandos se sistit et ordinationem suscipit; qui sine episcopi dispensatione plures ordines, quorum unus est sacer, eodem die recipit, Decretal. l. 5, tit. 30, cap. 1, 2, 3, etc.; 3° qui post matrimonium contractum, etiam non consummatum, sacramentum ordinis, invita uxore, suscipit, Extray. Joan. XXII, tit. 6, cap.

unico. Aliæ numerantur furtivæ ordinum susceptiones quæ potius suspensionem quam irregularitatem inducunt; sed quoniam pro earum absoluteione, sicut pro irregularitatum dispensatione, recurrendum est ad Papam, parvi refert, quoad proximum, an in his casibus sit irregularitas vel suspensio.

Indebita ordinum usurpatio.

Ille dicitur ordines usurpare qui functiones ordinis quem non recepit ex officio exercet. Clericus qui serio, scienter et solemniter ministrat in ordine sacro quem non recepit, irregularitatem incurrit, ut statuitur in Decretal. l. 5, tit. 28, cap. 1 et 2.

Dicimus 1º clericus, quia non constat laicum sic agentem irregularitatem incurrere: *S. Ligorius*, l. 7, n. 359, opinionem negantem tradit ut probabilior.

Dicimus 2º serio; quia si ad discendum, representandum aut jocandum ita se gereret, procul dubio irregularis non fieret, non enim functiones ordinis non suscepti proprie usurparet.

Dicimus 3º scienter; quia in textu Decretalium citato supponitur adesse temeritatem, et aliunde, seclusa scientia, gravis non existeret culpa ad irregularitatem ex delicto omnino necessaria. Unde qui crederet se talem ordinem suscepisse, vel tale ministerium sui esse ordinis, irregularitatem non incurreret.

Dicimus 4º solemniter; id est, cum circumstantiis requisitis ut ex officio ministrare censeatur. Hinc qui evangelium cantaret sine stola, vel epistolam sine manipulo, functiones diaconi vel subdiaconi exercere non censeretur, cum simplices clerici vel etiam laici id aliquando faciant. Plures tamen advertunt id non esse tolerandum nisi apud regulares respectu professorum, præsertim quoad evangelii cantum. Clericus qui ex ignorantia vel ex falso parochi consilio epistolam cantaret cum manipulo, non ideo irregularis esset, quia graviter non peccaret.

Dicimus 5º in ordine sacro; in minoribus enim ordini-

bus laici ministrare possunt, etiam cum vestibus ecclesiasticis.

Dicimus 6º quem non recepit; nam si exerceret functiones ordinis realiter suscepti, sed illicite vel invalide, v. g., ob jurisdictionis defectum, graviter peccaret, et tamen, irregularitatem non contraheret.

Notandum hanc irregularitatem ascensum ad superiorem ordinem impedire, non vero exercitium ordinis suscepti, nisi per modum suspensionis ad biennium aut triennium, juxta beneplacitum episcopi, Decretal. l. 3, tit. 2, cap. 29.

Indigna ordinum ministratio contra censuram.

Qui excommunicatione majori, suspensione aut interdicto ligatus, actum ordinis sacri solemniter exercet, irregularitatem incurrit. Id constat 1º ex toto titulo 27, l. 5 Decretal.; 2º ex Sexto, l. 5, tit. 11, cap. 1, 18 et 20; 3º ex communi doctorum consensu.

Qui vero cum excommunicatione minori sacram exerceret functionem, irregularitatem non contraheret, ut expresse statuitur in Decretal. l. 5, tit. 28, cap. ultimo, nec qui alia censura innodatus minores exerceret ordines, cum hujusmodi actus a laicis et clericis indistincte nunc exercantur, nec qui functiones majorum ordinum exerceret, sed non solemniter, v. g., evangelium sine stola transversa, vel epistolam sine manipulo cantaret, cum hæc a cantoribus fieri possint, saltem in quibusdam circumstantiis, ut supra diximus, nec qui solemniter canit officium, nisi præsideat ut sacerdos, nec qui actus solius jurisdictionis exercet, v. g., diocesim administrat, matrimonio assistit, etc.

Hinc diaconus qui sine licentia episcopi officio vespertino vel defunctorum præsidet, concionem ad populum habet, solemniter baptizat, communionem distribuit, graviter peccat, sed irregularitatem non incurrit, quia functiones sui ordinis exercet: at si benedictionem cum sanctissimo Sacramento impertiret, aliasve benedictiones sacerdotales

aut episcopales faceret, populum cum aqua benedicta ante missam parochialem solemniter aspergeret, irregularis esset.

Qui ex ignorantia cum censura ministrat, irregularitatem non incurrit: hæc exceptio in Decretal. l. 5, tit. 27, cap. 9, exprimitur. Idem videtur dicendum de eo qui ex gravi necessitate cum censura ministrat: at episcopus vel sacerdos qui aliquem censuris innodatum cogit ad ministrandum, fit irregularis, ut docent *S. Ligorius*, l. 7, n. 358, et alii ex Decretal. l. 5, tit. 27, cap. 5.

Qui celebrat in ecclesia polluta non fit irregularis, quia censuram non violat; secus, si in ecclesia interdicta hoc faceret, *ut patet*. Item qui ab episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, schismatico, hæretico, ordinationem scienter accipit, similiter est irregularis, ut ex pluribus juris canonici locis probat *S. Ligorius*, l. 7, n. 358.

An qui cum censura ordinationem suscipit irregularitatem incurrat, non sibi consentiunt doctores: sed omnes fatentur eum fieri suspensum et dispensatione summi Pontificis indigere.

Baptismi iteratio.

Irregulares ex delicto fiunt rebaptizans, ei assistentes seu ministrantes et rebaptizatus adultus, id est, qui reiterationi Baptismi sui libere consentit, idque constat quoad rebaptizatum, ex Decreto, p. 1, dist. 50, can. 65; quoad assistentes, ex Decretal. l. 5, tit. 9, cap. 2, ubi acolythus, qui baptismatis iterationi ministerium suum præstiterat, declaratur irregularis, si actio ejus sit publica. Unde theologo et canonistæ cominunter inferunt ipsum rebaptizantem *a fortiori* irregularem fieri, et plures asserunt hanc irregularitatem incurri, ex consuetudine, tum a rebaptizante, tum a ministrante, sive actio sit publica, sive sit occulta. Vide *Dens*, t. 5, p. 208.

Qui baptismum dubium sub conditione iterant, certe non fiunt irregulares, ut omnes fatentur; si vero Baptismum nullo rationabili motivo dubium iterarent licet sub conditione, irregulares fierent, juxta Catechismum concilii

Trident., *Bened. XIV* et alios multos, contra alios non paucos, inter quos *Suarez*, *Tournely*, *S. Ligorius*, l. 7, n. 356, etc. De hac quæstione jam egimus in Tractatu de *Baptismo*, cap. 6, art. 1, § 8.

Qui ab hæretico nominatim declarato, sine ulla necessitate baptizatur, in qualibet ætate, modo sit doli capax, est irregularis, ut in secunda parte Decreti, causa 1, q. 7, can. 10, expresse declaratur.

Hæresis.

In Sexto, l. 5, tit. 2, cap. 2, hæretici credentes, receptatores, defensores, fautores eorum ipsorumque filii, usque ad secundam generationem, declarantur irregulares: sed illa Decretalis in Gallia non fuit admissa, et quicumque hæretici vere conversi, *a fortiori* eorum filii ad clericatum idonei, ab episcopis ordinari solent sine ulla summi Pontificis dispensatione. Vide *Coll. Andeg.*, t. 13.

CAPUT SECUNDUM.

DE IRREGULARITATE EX DEFECTU.

In veteri Lege quilibet ex stirpe Aaron descendens, *si cæcus fuerit, si claudus, si parvo vel grandi vel torto naso, si fracto pede, si manu, si gibbus, si lippus, si albuginem habens in oculo, si jugem scabiem, si impetiginem in corpore, si herniosus, omnis qui habuerit maculam...* non accedet offerre hostias Domino, nec panes Deo suo. *Lev. XXI, 18-21*. Ergo quædam tunc existebant irregularitates ex defectu.

In primis Ecclesiæ sæculis, nulla agnoscebatur irregularitas ex defectu: in quinto vel in sexto sæculo quædam fuerunt in usu; aliæ decursu temporis eis additæ sunt, et nunc juxta præsentem disciplinam octo numerantur, scilicet: 1° defectus natalium, 2° defectus animi, 3° defectus corporis, 4° defectus ætatis, 5° defectus libertatis, 6° defec-